

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญปัญหา

การศึกษาในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาเป็นแหล่งผลิตบุคลากรและแรงงานฝีมือที่สำคัญของประเทศภาคธุรกิจ การศึกษาในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษามีเป้าหมายและระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาแตกต่างกัน นักเรียนระดับอาชีวศึกษาเป็นนักเรียนที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือมัธยมศึกษาปีที่ 3 ใช้ระยะเวลาเรียน 3 ปีเมื่อสอบผ่านการศึกษาระดับอาชีวศึกษาจะได้ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และหากศึกษาต่อในสถาบันอาชีวศึกษาระดับชั้นที่สูงขึ้น เมื่อสอบผ่านจะได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ซึ่งจะใช้เวลา 2 ปี ส่วนนักเรียนที่ศึกษาในระดับอุดมศึกษาโดยทั่วไปเป็นนักเรียนที่จบการศึกษาระดับมัธยมปลาย (หรือสายสามัญ) และเมื่อจบการศึกษาจะได้รับวุฒิปริญญาตรี ผู้ที่ได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงจะสามารถศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาที่มีหลักสูตรการศึกษาคือปริญญาตรี เพื่อให้ได้รับวุฒิปริญญาตรี โดยทั่วไปใช้เวลาประมาณ 2 ปี (จงจิตต์ ฤทธิรงค์, 2558, หน้า 140) นอกเหนือจากความรู้ความสามารถทางด้านเทคนิคทางวิชาชีพเฉพาะทาง สถานประกอบการยังมีความต้องการสมรรถนะของแรงงานในอีกหลายด้าน อาทิเช่น การทำงานเป็นทีม ความขยันขันแข็ง การมีมนุษยสัมพันธ์ดี การปรับตัวให้เข้ากับงานและองค์กร การสื่อสาร การบริหารจัดการเวลา การแก้ไขปัญหา การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ และความเป็นผู้นำ ซึ่งจากผลการสำรวจพบว่า การทำงานเป็นทีม มีคะแนนสูงสุดคิดเป็น ร้อยละ 67 รองลงมาคือ ความขยัน การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และสุดท้ายคือ ความเป็นผู้นำ เป็นสมรรถนะอื่นๆ ที่นอกเหนือจากสมรรถนะทางวิชาชีพ (จงจิตต์ ฤทธิรงค์, 2558, หน้า 143) สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education: TQF : HEd) ที่เป็นกรอบแสดงระบบคุณวุฒิ การศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศ ซึ่งประกอบด้วย ระดับคุณวุฒิ การแบ่งสายวิชา ความเชื่อมโยงต่อเนื่องจากคุณวุฒิระดับหนึ่งไปสู่ระดับที่สูงขึ้น มาตรฐานผลการเรียนรู้ของแต่ละระดับคุณวุฒิซึ่งเพิ่มสูงขึ้นตามระดับของคุณวุฒิลักษณะของหลักสูตรในแต่ละระดับคุณวุฒิ ปริมาณการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเวลาที่ควรใช้ การเปิดโอกาสให้เทียบโอนผลการเรียนรู้จากประสบการณ์ ซึ่งเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งระบบและกลไกที่ให้ความมั่นใจ ในประสิทธิผล

การดำเนินงานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของสถาบันอุดมศึกษาว่าสามารถผลิตบัณฑิตให้บรรลุคุณภาพตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนรู้และมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยระดับอุดมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้บัณฑิตมีอย่างน้อย 5 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม (Ethics and Moral) หมายถึง การพัฒนานิสัยในการประพฤติอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม และด้วยความรับผิดชอบทั้งในส่วนตัวและส่วนรวม ความสามารถในการปรับวิถีชีวิตในความขัดแย้งทางค่านิยม การพัฒนานิสัยและการปฏิบัติตนตามศีลธรรม ทั้งในเรื่องส่วนตัวและสังคม (2) ด้านความรู้ (Knowledge) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจ การนึกคิดและการนำเสนอข้อมูล การวิเคราะห์และจำแนกข้อเท็จจริงในหลักการ ทฤษฎี ตลอดจนกระบวนการต่างๆ และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ (3) ด้านทักษะทางปัญญา (Cognitive Skills) หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์และใช้ความรู้ ความเข้าใจในแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และกระบวนการต่างๆ ในการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา เมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ๆ ที่ไม่ได้คาดคิดมาก่อน (4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (Interpersonal Skills and Responsibility) หมายถึง ความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่ม การแสดงถึงภาวะผู้นำ ความรับผิดชอบ ต่อตนเองและสังคม ความสามารถในการวางแผนและรับผิดชอบ ในการเรียนรู้ของตนเอง (5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Numerical Analysis, Communication and Information Technology Skills) หมายถึงความสามารถในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข ความสามารถในการใช้เทคนิคทางคณิตศาสตร์และสถิติความสามารถในการสื่อสารทั้งการพูด การเขียน และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ(คณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2542, หน้า 1-6)

เมื่อศึกษาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555–2559) พบว่าแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ที่ได้กำหนดพันธกิจสำคัญในการพัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีคุณธรรม เรียนรู้ตลอดชีวิต มีทักษะและการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสมในแต่ละช่วงวัย สถาบันทางสังคมและชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง สามารถปรับตัวรู้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีสุขภาวะดีขึ้น มีคุณธรรม จริยธรรม และสถาบันทางสังคมมีความเข้มแข็งมากขึ้นจะเห็นได้ว่า ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ทำงานร่วมกับผู้อื่นทำงานเป็นทีมถือเป็นทักษะที่มีความสำคัญในนโยบายระดับประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับทักษะที่สำคัญของผู้เรียนในยุคศตวรรษที่ 21 ที่ได้กล่าวถึงทักษะสำคัญในการเรียนรู้ ได้แก่ การเขียน (Riting) การอ่าน (Reading) และการคิดคำนวณ (Rithmetic) และได้กล่าวถึง ทักษะอื่นๆ อีก 7 ประการ ซึ่งการร่วมมือร่วมใจการทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ (Collaboration Teamwork and leadership) ถือเป็นทักษะสำคัญประการหนึ่งและจากผลการวิจัยของ

ภาคีเครือข่ายทางธุรกิจในสหรัฐอเมริกา พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษาคู่ตลาดแรงงานในการทำงานในยุคศตวรรษที่ 21 แบ่งเป็น 2 ประการคือ 1) ความสามารถในการเรียนรู้และประยุกต์ใช้ความรู้ใหม่ได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง 2) สามารถใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 ในการทำงาน อาทิเช่น การแก้ไขปัญหา การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม การใช้เทคโนโลยีการพัฒนานวัตกรรม ฯลฯ (Trilling and Fable, 2009, p. 7)

สถาบันเทคโนโลยียานยนต์มหาชัย จัดตั้งขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของอุตสาหกรรม การให้บริการรถยนต์ เป็นอุตสาหกรรมย่อยสาขาหนึ่งของอุตสาหกรรมยานยนต์ในประเทศไทย เพราะรถยนต์ทุกคันเมื่อผลิตออกมาสู่ตลาดจะมีข้อบังคับ คือ รถทุกคันต้องกลับไปที่ศูนย์บริการของรถยนต์ยี่ห้อนั้นๆ จึงเป็นเหตุผลที่แต่ละบริษัทผู้ผลิตรถยนต์จะเร่งขยายศูนย์บริการออกไปเป็นจำนวนมากในแต่ละปี ศูนย์บริการรถยนต์ต่างๆจึงมีความต้องการสูงในทุกระดับตั้งแต่ช่างฝีมือจนถึงระดับผู้จัดการที่ต้องการบุคลากรที่มีความรู้และทักษะในด้านที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีของรถยนต์ โดยเปิดสอนในหลักสูตรเทคโนโลยียานยนต์ซึ่งมีปรัชญาหลักสูตร คือ เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ทางด้านเทคโนโลยียานยนต์สามารถประยุกต์ความรู้ทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติเพื่อให้มีสมรรถนะ มีทักษะ ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในรถยนต์ทุกระบบตั้งแต่ระดับพื้นฐานจนถึงเทคโนโลยียานยนต์ขั้นสูง โดยใช้เครื่องมือสมัยใหม่วิเคราะห์แก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ และมีความสามารถในการสื่อสาร การบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยียานยนต์ และทำงานร่วมกับผู้อื่นในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อตอบสนองความต้องการของสถานประกอบการด้านอุตสาหกรรมยานยนต์ (สถาบันเทคโนโลยียานยนต์มหาชัย, 2555, หน้า 6) จะเห็นได้ว่าความสามารถในการทำงานเป็นทีม (Teamwork) การทำงานและการปรับตัวเข้ากับผู้อื่นถือเป็นทักษะที่มีความสำคัญและเป็นความคาดหวังทั้งในระดับนานาชาติ ระดับชาติ ระดับนโยบาย สถานประกอบการและระดับหลักสูตร

แต่สถานการณ์และปัญหาด้านกำลังคนของประเทศ ในปัจจุบันพบว่า กำลังคนที่ผลิตได้ขาดคุณลักษณะทั้งด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นในด้านทักษะการทำงานเป็นทีม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554, หน้า 8) ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการสำรวจของ สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพเยาวชน (2555, ออนไลน์) พบว่า เด็กไทยมีทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ได้ดีไม่แพ้ชาติใดในโลก แต่มีปัญหาเรื่องการทำงานเป็นทีม ซึ่งอยู่ในกลุ่มทักษะชีวิตและอาชีพ จึงส่งผลต่อทักษะด้านการสื่อสาร เด็กส่วนใหญ่อยากคิดแก้ไขปัญหาด้วยตัวเอง ปฏิเสธการถามความเห็นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ทั้งที่ทักษะการทำงานร่วมกันถือเป็นคุณลักษณะที่ตลาดแรงงานและบริษัทชั้นนำของโลกต้องการ โดยพบว่าสิ่งแวดล้อมทางการศึกษาเป็นตัวหล่อหลอมให้เด็กเป็นเช่นนี้ที่ต่างคนต่างเรียน ไม่มีกิจกรรมฝึกให้เด็กทำงานร่วมกับผู้อื่น รวมถึงคำนิยาม

การแข่งขัน ดังนั้นสิ่งที่เริ่มง่ายที่สุดคือ ครู เพราะโรงเรียนยังเป็นสภาพแวดล้อมที่จัดขึ้นได้และควบคุมได้มากกว่าบ้านที่มีหลายปัจจัยมาเกี่ยวข้อง โดยครูควรกระตุ้นกิจกรรมเป็นกลุ่มให้มากขึ้น รวมถึงการให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาเพื่อเปิดรับทักษะทางสังคมให้ดียิ่งขึ้น (สุนีย์ ชัยสุขสังข์, 2555, ออนไลน์) และยังสอดคล้องกับ ผลการสำรวจความต้องการแรงงานของสถานประกอบการของ สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2557, หน้า 30) พบว่า แรงงานที่อยู่ในสถานประกอบการมีคุณลักษณะที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ได้แก่ ความรู้พื้นฐานในตำแหน่งงานที่ทำ การมีทักษะฝีมือแรงงาน ความรู้ด้านภาษาต่างประเทศ ความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความขยันและอดทน ความสามารถในการแก้ปัญหา ความมีระเบียบวินัยในการทำงาน ตรงต่อเวลา มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีทักษะการแสวงหาความรู้ มีทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ รู้จักบริหารเวลา และการมีจิตสาธารณะ อยู่ในระดับปานกลาง

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการทำงานเป็นทีม (Teamwork) เป็นทักษะที่มีความสำคัญและเป็นที่ต้องการของสถานประกอบการ ดังกระแสพระราชดำริสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว “...การที่จะให้งานประสานกันนั้นมีหลักสำคัญอยู่ที่ว่า ทุกฝ่ายจะต้องไม่แบ่งแยกกัน ไม่แย่งประโยชน์ ไม่แย่งความชอบกัน แต่ละฝ่ายแต่ละคนต้องทำงานด้วยความบริสุทธิ์ใจ มุ่งหวังผลสำเร็จในการทำงานเป็นใหญ่ยิ่งกว่าสิ่งอื่น ความบริสุทธิ์ใจ และความมุ่งหมายอันเที่ยงตรงเป็นอย่างเดียวกันนั้น จะทำให้เข้าใจกันได้ ผู้ใดมีหน้าที่ และความสามารถอย่างไรก็จะทำตามหน้าที่และความสามารถอย่างนั้น ให้ประสานสอดคล้องกันโดยอัตโนมัติ ความเจริญก้าวหน้าและความสำเร็จก็จะบังเกิดตามมา...” (พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของสถาบันเทคโนโลยีการเกษตร แม่โจ้ เชียงใหม่ 10 กุมภาพันธ์ 2522) แต่ผลการศึกษาพบว่า แรงงานในสถานประกอบการนั้นยังขาดทักษะที่สำคัญนี้ สถานศึกษาซึ่งถือเป็นผู้ผลิตบัณฑิตที่ตอบสนองสู่สถานประกอบการจำเป็นต้องพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีทักษะการทำงานเป็นทีมโดยการหานวัตกรรมทางการศึกษาโดยการพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะดังกล่าวขึ้น เนื่องมาจากหลักสูตรนั้นเป็นการจัดมวลงประสบการณ์ทั้งหลายที่จัดให้เด็กได้เรียนเนื้อหาวิชา ทักษะคิด แบบพฤติกรรม กิจกรรมและสิ่งแวดล้อม หรือสิ่งใดก็ตามซึ่งเรามุ่งหวังที่จะให้เกิดการเรียนรู้แก่เด็ก ทำให้เด็กมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (เอกวิทย์ ฌ กลาง, 2511, หน้า 108) ซึ่งหลักสูตรเป็นอุปกรณ์ที่สำคัญในการดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งเพราะถือว่าเป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรม ดังนั้นหลักสูตรจึงต้องมีความชัดเจน ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ซึ่งหลักสูตรที่ดีต้องมาจากกระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อให้การพัฒนาหลักสูตรเป็นไปอย่างมีคุณภาพ จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ทักษะการทำงานเป็นทีมเป็นทักษะที่มีความสำคัญสำหรับผู้ที่จะประกอบอาชีพในอนาคตและ

เป็นทักษะที่สำคัญสำหรับผู้เรียนในยุคศตวรรษที่ 21 ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการพัฒนา
นวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมโดยการพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะ
การทำงานเป็นทีมสำหรับนักศึกษาปริญญาตรีเพื่อพัฒนาเยาวชนที่ถือเป็นกำลังคนในการพัฒนา
ประเทศชาติให้มีคุณภาพ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการทำงานเป็นทีมสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ผู้วิจัยได้นำแนวคิด ทฤษฎีที่ใช้กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัยในการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้

1. แนวคิด หลักการการวิจัยและพัฒนา
2. แนวคิด หลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับการออกแบบหลักสูตร
3. แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับทักษะการทำงานเป็นทีมและกระบวนการกลุ่ม

1. ศึกษาแนวคิด หลักการการวิจัยและพัฒนา R & D (Research and Development)

การวิจัยและพัฒนาเป็นการศึกษาที่เป็นทั้งการวิจัยพื้นฐาน (Basic Research) และการวิจัยประยุกต์ (Applied Research) มีจุดมุ่งหมายในการออกแบบนวัตกรรมหรือสิ่งผลิตใหม่นำมาใช้ในการแสวงหาและพัฒนาความรู้ ทางด้านการศึกษา เป็นการวิจัยก่อนแล้วนำผลการวิจัยมาพัฒนาเป็นนวัตกรรม (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558, หน้า 230) ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยและพัฒนา ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนที่เป็นขั้นของการวิจัย (Research: R) และขั้นตอนของการนำไปปฏิบัติและพัฒนา (Development : D) โดยแบ่งเป็นขั้นตอนของการศึกษาเพื่อพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 เป็นขั้นของการวิจัย (Research : R₁) ศึกษาสภาพและความต้องการจำเป็น ขั้นที่ 2 เป็นขั้นของการพัฒนา (Development : D₁) สัเคราะห์ร่างหลักสูตร โดยการนำข้อมูลที่ศึกษาในขั้นที่ 1 มาพิจารณาร่วมกับแนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ สัเคราะห์เสนอเป็นหลักสูตรต้นแบบ และตรวจสอบร่างรูปแบบที่พัฒนาขึ้นโดยผู้เชี่ยวชาญ ขั้นที่ 3 ขั้นวิจัย (Research : R₂) ทดลองใช้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นในสถานการณ์จริง เพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตร และขั้นที่ 4 เป็นขั้นของการพัฒนา Development : D₂) นำผลการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรที่ได้จากการศึกษาในขั้นที่ 3 มาปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพและบริบททางสังคม

2. แนวคิด หลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับการออกแบบหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรผู้วิจัยได้เลือกกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ Ralph Tyler (1949) ซึ่งเป็นรูปแบบที่ได้รับการยอมรับและรู้จักกันดีในชื่อของวิธีแนวทาง จุดหมายปลายทาง (Means-ends Approach) ซึ่งมีขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดจุดมุ่งหมายทางการศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 คัดเลือกประสบการณ์

ขั้นตอนที่ 3 จัดลำดับประสบการณ์

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผล

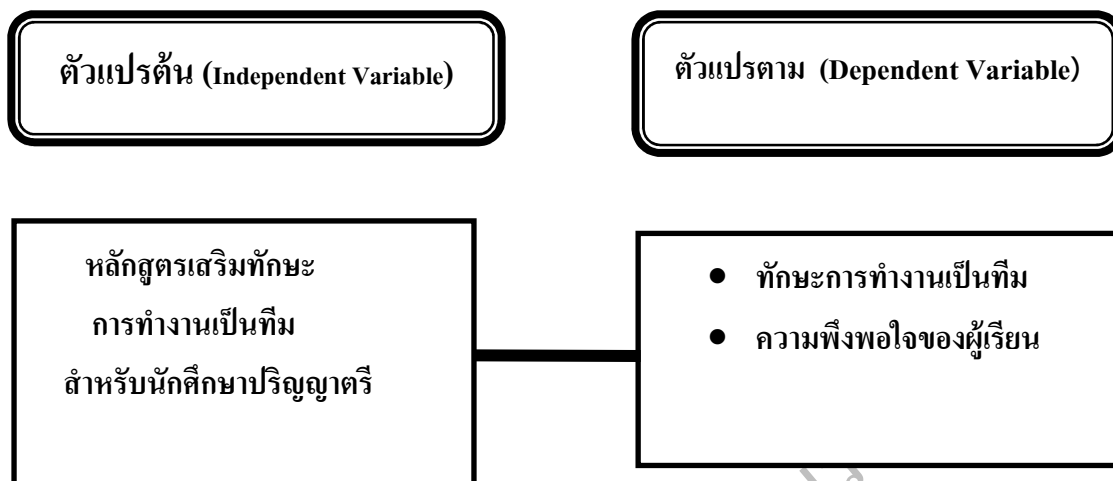
3. แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับทักษะการทำงานเป็นทีมและกระบวนการกลุ่ม

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำหลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับ การทำงานเป็นทีม กระบวนการกลุ่ม ของ พรทิพย์ ศิริวรรณบุษย์ (2550, หน้า 128) ได้ให้ความหมายไว้ว่า คำว่า การทำงานเป็นทีม มาจากคำในภาษาอังกฤษว่า TEAMWORK นำมาแตกความหมายของตัวอักษรได้ ดังนี้ T = Trust คือ การไว้วางใจซึ่งกันและกัน E = Equality คือ ความเสมอภาคในการทำงานระหว่างสมาชิก A = All together คือ การร่วมแรงร่วมใจกันและกัน M = Mighty คือ พลังในการสร้างสรรค์ W = Willingness คือ ความเต็มใจเพื่อทีม O = Organize คือ การวางระบบอย่างเป็นระเบียบ R = Respect คือ การให้เกียรติซึ่งกันและกัน K = Kindness คือ ความมีเมตตากรุณาต่อกันอย่างจริงใจ

และแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่ม ผู้วิจัยได้นำแนวคิด ของสุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2545, หน้า 124-125) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้รับความรู้จากการลงมือร่วมกันปฏิบัติเป็นกลุ่ม กลุ่มจะมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของสมาชิกแต่ละคน และสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มก็มีอิทธิพลและปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกัน โดยบทบาทหน้าที่ของผู้เรียนในกระบวนการกลุ่มมีดังนี้

1. พยายามค้นหาและแสวงหาความรู้ที่เรียนด้วยตนเอง
2. ให้ความช่วยเหลือกันและแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน
3. แสดงความรู้สึก ความคิดเห็นอย่างอิสระ
4. มีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตนเองในกลุ่ม
5. เข้าใจงานที่ได้รับมอบหมายทำงานร่วมกับกลุ่มได้ดี

จากหลักการแนวคิด ทฤษฎีที่กล่าวมาผู้วิจัยนำมาเขียนรูปแบบของแผนภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

คำถามในการวิจัย

1. หลักสูตรเสริมทักษะการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาปริญญาตรีที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเป็นอย่างไร
2. ประสิทธิภาพของหลักสูตรเสริมทักษะการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาปริญญาตรีอย่างไรในประเด็นต่อไปนี้
 - 2.1 ทักษะในการจัดการการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาปริญญาตรีที่ใช้หลักสูตรเสริมทักษะการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาปริญญาตรีเป็นอย่างไร
 - 2.2 ความพึงพอใจของนักศึกษาปริญญาตรีที่มีต่อหลักสูตรเสริมทักษะการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาปริญญาตรีเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตรเสริมทักษะการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาปริญญาตรี

2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรเสริมทักษะการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาปริญญาตรีในประเด็นต่อไปนี้

2.1 ทักษะการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาปริญญาตรีที่ใช้หลักสูตรเสริมทักษะการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาปริญญาตรี

2.2 ความพึงพอใจของนักศึกษาปริญญาตรีที่มีต่อหลักสูตรเสริมทักษะการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาปริญญาตรี

สมมติฐานของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งที่จะพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาปริญญาตรี ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยดังต่อไปนี้

1. นักศึกษาที่ได้รับการฝึกอบรมโดยใช้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีทักษะในการจัดการการทำงานเป็นทีมสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 และมีทักษะการทำงานเป็นทีมหลังการใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตร

2. นักศึกษาที่ได้รับการฝึกอบรมโดยใช้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรอยู่ในระดับมาก

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษากับกลุ่มประชากรซึ่งเป็นนักศึกษาหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต 4 ปี สาขาเทคโนโลยียานยนต์ ชั้นปีที่ 1 คณะเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยี ยานยนต์มหาชัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 12 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ทำการศึกษาค้นคว้าได้แก่

2.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

หลักสูตรเสริมทักษะการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาปริญญาตรี

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่

1) ทักษะในการจัดการการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาปริญญาตรี

2) ความพึงพอใจของนักศึกษาปริญญาตรีที่มีต่อหลักสูตร

3. เนื้อหา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาของหลักสูตรเสริมทักษะการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาปริญญาตรี ดังนี้

- 3.1 ความหมายและความสำคัญของการทำงานเป็นทีม
- 3.2 กระบวนการกลุ่มในการทำงาน เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จของการทำงานเป็นทีม
- 3.3 การสร้างจิตสำนึกในการเพิ่มประสิทธิภาพของทีมงาน
- 3.4 ปัญหาของงานกับการทำงานเป็นทีม
- 3.5 การฝึกปฏิบัติการสู่ความสำเร็จด้วยการทำงานเป็นทีม

4. ระยะเวลา

งานวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย โดยจัดอบรมให้กับนักศึกษาหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ ชั้นปีที่ 1 คณะเทคโนโลยีสถาบันเทคโนโลยียานยนต์มหาชัยภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 โดยใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของนักศึกษาครูที่ส่งเสริมทักษะการสื่อสารสำหรับนักศึกษาปริญญาตรีที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น จำนวน 2 วันๆ ละ 6 ชั่วโมง รวมเป็น 12 ชั่วโมง

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการทำงานเป็นทีมสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะเพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน ดังนี้

1. หลักสูตรเสริม หมายถึง หลักสูตรเสริมทักษะการทำงานเป็นทีมสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อพัฒนานักศึกษาให้มีคุณลักษณะของการทำงานเป็นทีมซึ่งเป็นหลักสูตรที่เพิ่มเติมจากการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรปกติ
2. หลักสูตรเสริมทักษะการทำงานเป็นทีม หมายถึง มวลประสบการณ์ที่จัดให้กับผู้เรียนระดับปริญญาตรี โดยมีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะการทำงานเป็นทีมทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ
3. ทักษะการทำงานเป็นทีม หมายถึง ระดับพฤติกรรมและความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมที่แสดงออกซึ่งความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นและกระบวนการทำงานกลุ่ม ได้แก่ การไว้ใจซึ่งกันและกัน การร่วมแรงร่วมใจกันและกัน การมีพลังในการสร้างสรรค์ ความเต็มใจ เพื่อทีม การวางระบบอย่างเป็นระเบียบ การให้เกียรติซึ่งกันและกัน ความมีเมตตากรุณา ต่อกันอย่างจริงใจ พยายามค้นหาและแสวงหาความรู้ที่เรียนด้วยตนเอง ให้ความช่วยเหลือกันและ

แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน แสดงความรู้สึก ความคิดเห็นอย่างอิสระ มีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตนเองในกลุ่มเข้าใจงานที่ได้รับมอบหมายทำงานร่วมกับกลุ่มได้ดี ซึ่งประเมินโดยใช้แบบประเมินทักษะการทำงานเป็นทีมซึ่งประเมิน โดยผู้สอนและการประเมินตนเอง และการบันทึกพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของตนเองโดยใช้แบบบันทึก(Journal writing)

4. ความพึงพอใจของนักศึกษา หมายถึง ระดับความรู้สึกและความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรเสริมทักษะการทำงานเป็นทีมสำหรับนักศึกษาปริญญาตรีด้านเนื้อหาของหลักสูตร กิจกรรมการถ่ายทอด วิทยากร และประโยชน์ที่ได้รับ ที่ประเมินโดยแบบประเมินความพึงพอใจแบบมาตรประมาณค่า 5 และแบบสัมภาษณ์ไม่มีโครงสร้างระดับที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5. นักศึกษาปริญญาตรี หมายถึง นักศึกษาหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ ชั้นปีที่ 1 คณะเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยียานยนต์มหาชัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558